

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงาน
กับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

THE RELATION BETWEEN APPLICATION BRAHMAVIHARAWITH
EFFECTIVENESS OF PERSONNEL ADMINISTRATIONIN SATREE
THONGSONG GROUP UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 12

จิตรัตน์ ชุกกลั่น

พระมหาสุพจน์ สุเมโธ

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผล การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .955 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักพรหมวิหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาก็อยู่ในระดับมาก การบริหารจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ส่วนหนึ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร

คำสำคัญ: หลักพรหมวิหารการบริหารงานบุคคล

ABSTRACT

This thesis has three objectives which are as follows : 1) to study the performance according to Brahnavihara Performance and Personnel Administration in SatreeThongsong Group under Secondary Educational Service Area Office 122) To study the personnel administration of school administrators in SatreeThongsong Group under Secondary Educational Service Area Office 12 and 3) To study the relation of Performance according to Four Brahnavihara Performance and Personnel Administration in SatreeThongsong Group under Secondary Educational Service Area Office 12. The samples were composed of administrator and teacher in SatreeThongsong Group under Secondary Educational Service Area Office 12 academic year 2017, There are 226 persons. The instrument for this researcher was questionnaire which are designed by the researcher at the reliability of .955 The statistics were applied as follows, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's correlation.

Keywords: Brahnavihara personnel

บทนำ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการรับเอาสื่อและวัฒนธรรมต่างชาตินามาปรับใช้ พร้อมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ความเจริญต่าง ๆ ที่ก้าวหน้า หรือที่เรียกว่าสังคมโลกโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมปัจจุบันผู้คนปฏิบัติตนเอาเปรียบ และเกิดความเห็นแก่ตัวพึงเอาประโยชน์ตนเองและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การเรียนรู้เป็นบันไดขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาในระดับรากหญ้า

ครูและผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบของคุณธรรม เพราะครูอาจารย์ถือเป็นบุคคลพิเศษที่สำคัญที่สุดในชีวิต รองจากบิดามารดา จัดเป็นครูฐานียบุคคล คือ ผู้ควรแก่การเคารพนับถือของศิษย์ในทุกแห่งทุกกาลเวลา เพราะผู้ได้นามว่าครูอาจารย์นั้นท่านย่อมมีสำนึกในความเป็นครูอาจารย์ของตนเสมอ ที่สำคัญพรหมวิหารยังเป็นธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร (ดนัย ไชโยธา, 2544) พรหมวิหารธรรมประกอบด้วย(1)เมตตา หมายถึง ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั้งหน้า(2) กรุณา หมายถึง ความ

สงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ไฟใจอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์(3) มุทิตา หมายถึง ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิงกอบประด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงอยู่ในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงดงามยิ่งขึ้นไปและ (4)อุเบกขา หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญาตั้งนั้น แม้จะมีภรรณาที่จะช่วยเหลือปวงสัตว์แต่ก็ต้องมีอุเบกขาด้วยที่จะมิให้เสียธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2553)

การดำเนินงานของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2554-2559) มาตรฐานบุคลากรมีปัญหาต้องแก้ไข อาทิ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ความรู้ตรงสายงาน ตลอดจนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและพฤติกรรมในองค์กร เป็นต้น พบว่าขาดความเอื้อเฟื้อต่อกัน เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคลากรปฏิบัติงาน การสร้างความสัมพันธ์ในองค์กร ขาดการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและผู้ปกครองจึงทำให้ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานลดลง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสามัคคีในองค์กร ดังนั้นหากมีการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ในการบริหารงานบุคคล โรงเรียนในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของมนุษย์ในสังคมให้เกิดความสงบสุขได้ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

ดังนั้น หลักพรหมวิหารจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหารองค์กรต่าง ๆ ที่จะต้องนำไปประพฤติปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในประเด็นดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าหลักพรหมวิหารในการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยค้นคว้าทางเอกสารตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .955 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson ' ProductMoment Correlation)

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นำหลักพรหมวิหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นำหลักพรหมวิหารด้านอุเบกขา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกรุณา และด้านมุทิตานำมาประยุกต์ใช้ไม่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 คือ ด้านการจรรงรักษาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3) ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านของการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ด้านกรุณา มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูงในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนด้านเมตตา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ผู้บริหารใช้หลักพรหมวิหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาก็อยู่ในระดับมาก การบริหารจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร ซึ่งในการบริหารงานบุคคลนั้น ผู้นำ ผู้บริหาร สามารถนำมาใช้ในการบริหารงาน ได้ดังนี้ คือด้านเมตตา คือ หลักแห่งการบริหารด้วยใจ ที่เปี่ยมด้วยความรัก ความมีไมตรี ความปรารถนาดีความอยากให้ผู้อื่นมีความสุขและประสบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งโดยความหมายก็ได้แก่ ความเป็นมิตรต่อกันนั่นเอง ซึ่งความเป็นมิตร หมายถึง การที่ปัจเจกชนคนหนึ่งซึ่งปรารถนาดี ผู้บริหารต้องนำหลักเมตตามาใช้ โดยการให้ความรัก ความปรารถนาดี มีความปรารถนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขการนำหลักกรุณาใช้ในการบริหารงานนั้นผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้โดยบริหารงานด้วยความสงสารต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพ้นจากความทุกข์เพื่อให้อุปสรรคจากการทำงานต่าง ๆ สำเร็จและคลี่คลายแก้ปัญหาผ่านไปได้ด้วยดีส่วนการนำหลักมุทิตาใช้ในการบริหารงาน หมายถึง ผู้บริหาร บริหารงานด้วยคุณธรรมที่ทำให้จิตใจอ่อนไหวไปตามอารมณ์แจ่มใส จิตใจสุขุมเยือกเย็น ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข ยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานประสบความสำเร็จและการนำหลักอุเบกขามาใช้ในการบริหารงาน หมายถึง ผู้บริหาร บริหารงาน ด้วยความวางเฉยในฐานะเป็นกลาง เช่น การบริการต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ อย่างเคร่งครัดและตรงไปตรงมาในการบริหารงานจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขต สตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ด้านเมตตา และด้านมุทิตา

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขต สตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12” ผลการวิจัยนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตสตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นำหลักพรหมวิหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล ด้านมูทิตามีค่าเฉลี่ยในการนำมาประยุกต์ใช้ระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ในการบริหารงานของผู้บริหารต้องมีการนำหลักพรหมวิหารด้านมูทิตามาประยุกต์ใช้มากยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยด้านประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขต สตรีทุ่งสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ด้าน การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารในการบริหารงานกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มารับบริการ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลของผู้มารับบริการในเชิงลึก ซึ่งจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนทั้งหมดที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12

2.4 ควรมีการเก็บข้อมูลในการทำการวิจัยโดยใช้เครื่องมืออย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานต่อไป เช่น ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ควบคู่ไปกับแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- दनय् ङय्ठठ. (2544). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินต์เฮาส์.
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*.
(พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.